

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»

**Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2025

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(30 жовтня 2025 р., м. Полтава) / Полтавський державний аграрний університет.
Полтава: ПДАУ, 2025. Т. 2. 921 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБЕЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЛПІСЬКИЙ РОМАН - к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

© Автори, 2025

© Кафедра обліку і оподаткування, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ, к.е.н, доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування,

ТЮТЮННИК СВІТЛАНА, к.е.н, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

КАНЦЕДАЛ ЮРІЙ, асистент кафедри обліку і оподаткування

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФОРМУВАННІ ПРЕДИКТИВНИХ АНАЛІТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ПІДПРИЄМСТВА

Цифрова парадигма, що формується під впливом інформаційно-комунікаційних технологій, трансформує зміст методології бухгалтерського обліку як комплексного динамічного поняття [1, с. 20]. В умовах цифровізації економічного середовища змінюється не лише інструментарій, а й підходи до визначення цілей, завдань і функцій облікової системи. Особливої ваги набуває прогностична функція бухгалтерського обліку, яка з суто теоретичної позиції поступово переходить у площину практичної реалізації шляхом формування предиктивних аналітичних моделей. Такі моделі, засновані на використанні великих обсягів даних (Big Data), статистичних алгоритмів і штучного інтелекту, забезпечують передбачення фінансових результатів, прогнозування ризиків і моделювання альтернативних управлінських рішень. Це свідчить про якісну еволюцію методології бухгалтерського обліку – від ретроспективного реєстру фактів до проактивного інструменту підтримки стратегічного управління підприємством. Таким чином, прогностична функція бухгалтерського обліку в умовах цифрової трансформації виходить за межі допоміжного аналітичного елементу і набуває статусу ключового чинника, що визначає вектор оновлення методології обліку та його прикладне значення в управлінні суб'єктами господарювання. Це підтверджується актуальними дослідженнями, в яких акцентується на визначальній ролі обліку у побудові моделей штучного інтелекту, систем ризик-менеджменту та фінансового прогнозування. Саме облікова інформація забезпечує об'єктивність і структурованість даних, що є базовою передумовою формування надійних предиктивних моделей і дає змогу виявляти тренди, оцінювати ризики та формувати обґрунтовані управлінські рішення [2].

«Революційність» цифрової парадигми бухгалтерського обліку полягає в тому, що він перестає сприйматися лише як «дзеркало заднього виду», коли зведена інформація про фінансові показники діяльності суб'єкта характеризується відставанням від реальних подій. Предиктивна аналітика – це сукупність методів математичного моделювання, статистичного аналізу та машинного навчання, що дають змогу прогнозувати майбутні події на основі історичних даних. Її головна мета перетворення наявних масивів даних у прогностичні інсайти, які допомагають приймати рішення з високим ступенем імовірності. Згідно з сучасними підходами, предиктивна аналітика передбачає використання методів регресійного аналізу, кластеризації, байєсівських мереж, дерев рішень, нейронних мереж, часових рядів тощо. Ключова відмінність предиктивної аналітики від традиційного фінансового аналізу полягає в її орієнтації на майбутнє, а не на оцінку минулих результатів. У бухгалтерському контексті це означає, що фінансова інформація стає не лише засобом контролю, а й інструментом прогнозування фінансової стійкості, прибутковості, ліквідності, руху грошових потоків та кредитоспроможності підприємства. Предиктивна аналітика активно використовується у різних галузях економіки – від виробництва до фінансів. Застосування її інструментів у системі

бухгалтерського обліку дає змогу: 1. прогнозувати фінансові результати діяльності – на основі динаміки доходів, витрат та маржинального прибутку; 2. виявляти ризики неплатежів і моделювати ймовірність дефолту контрагентів; 3. оптимізувати запаси й оборотні активи через аналіз попиту та циклів постачання; 4. формувати сценарії управління грошовими потоками, враховуючи сезонність продажів і коливання ринку; 5. використовувати аналітику для аудиту – наприклад, визначення аномалій у транзакціях за допомогою алгоритмів класифікації. Таким чином, предиктивна аналітика інтегрується в облікові процеси, забезпечуючи не лише оперативне управління, а й стратегічне планування на основі цифрових прогнозів.

За класифікацією, наведеною у матеріалах Datawiz [1], основні типи предиктивних аналітичних моделей охоплюють: 1. Регресійні моделі – визначають залежності між змінними (наприклад, витрати – прибуток – рентабельність). 2. Дерева рішень – формують прогностичні сценарії залежно від умов (обсяг продажів, собівартість, рівень ризику). 3. Моделі часових рядів – використовуються для прогнозування динаміки показників у часі (доходи, запаси, дебіторська заборгованість). 4. Кластерні моделі – групують клієнтів або контрагентів за схожими фінансовими характеристиками (сегментація ринку). 5. Нейронні мережі – аналізують великі обсяги бухгалтерських даних і дозволяють виявляти нелінійні взаємозв'язки між фінансовими змінними.

Використання зазначених моделей у поєднанні з аналітичними платформами (Power BI, Python, SAS, R, Datawiz BI) формує новий підхід до обліку – аналітично орієнтований облік, де головна мета полягає у прогнозуванні та підтримці прийняття рішень. До ключових облікових показників, які використовуються у предиктивному аналізі, слід віднести: дані фінансової звітності (баланс, звіт про фінансові результати, рух коштів); інформація про дебіторську та кредиторську заборгованість – для моделей прогнозування платіжної дисципліни; дані про запаси та витрати – для моделей оптимізації логістики та виробництва; коефіцієнти фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності – для оцінки ризиків; бюджетні показники – для сценарного моделювання і планування.

Поєднання цих даних у системах бізнес-аналітики дає можливість не лише спостерігати тенденції, а й передбачати фінансові результати з високим рівнем достовірності. Тим самим підкреслюється інституційна значимість бухгалтерських даних, що полягає у їх верифікованості й надійності для використання в цілях машинного навчання й статистичних прогнозів.

Отже, бухгалтерський облік – це основне джерело структурованих, достовірних і стандартизованих даних, які використовуються для побудови аналітичних моделей. Його інформаційна база забезпечує: 1) кількісні параметри (обсяги доходів, витрат, прибутків, активів, капіталу, зобов'язань); 2) часову послідовність операцій (для побудови часових рядів); 3) системність і порівнюваність даних (що дозволяє застосовувати статистичні методи); 4) регулярне оновлення показників (що забезпечує актуальність прогнозів). Завдяки використанню даних обліку у моделюванні майбутніх подій управлінські рішення стають більш обґрунтованими, ризики – прогнозованими, а ресурси – оптимізованими.

У цьому контексті особливого значення набуває хмарна бухгалтерія (cloud accounting), оскільки забезпечує технічну та інформаційну основу для побудови предиктивних аналітичних моделей. Однією з ключових переваг хмарних бухгалтерських систем є централізоване зберігання даних, що усуває проблему

фрагментарності інформації. Завдяки цьому облікові дані стають доступними для аналітичних алгоритмів, машинного навчання та статистичних моделей без необхідності ручної консолідації звітів. Такі рішення, як Microsoft Dynamics 365 Business Central, SAP Business One Cloud, Xero, QuickBooks Online, інтегруються з аналітичними середовищами (Power BI, Tableau, Azure Machine Learning), формуючи єдиний цифровий контур даних.

Відповідно, хмарна бухгалтерія стає не лише інструментом ведення обліку, а й платформою для формування інтелектуальних прогностичних моделей, які забезпечують цифрову гнучкість, оперативність та стратегічну цінність бухгалтерської інформації у системі управління підприємством.

Міграція обліку «у хмару» є процесом, що набуває все більшої масштабності у практичному середовищі господарюючих суб'єктів. Наразі українські хмарні сервіси для бухгалтерського та управлінського обліку такі як Дебет Плюс, Dilovod, MASTER Online, BookKeeper, Облік SaaS, iFin, M.E.Doc (Медок) набувають все більшої популярності та активно впроваджуються у практичну діяльність підприємств. У цьому контексті важливим є врахування цифрових трендів в освітньому процесі підготовки сучасних бухгалтерів. Це сприятиме не лише набуттю необхідних програмних компетентностей, а й інтеграції знань з науковими дослідженнями якісному оновленню змісту методології обліку.

Список використаних джерел:

1. Канцедаль Н. А. Наукова інтерпретація методології обліку у працях корифеїв бухгалтерської думки. *Облік і фінанси*. 2018. № 2(80). С. 16.-23. URL: <http://www.afj.org.ua/ua/article/566/>
2. Пилипенко, А., Тирінова, М. Розвиток предиктивної аналітики в обліковому забезпеченні управління економічною безпекою підприємства. *Сталий розвиток економіки*, № 2(49). 2024 С. 64-70. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-10>
3. Datawiz. *Предиктивна аналітика: приклади використання в ритейлі*. URL: <https://datawiz.io/uk/blog/predictive-analytics-in-retail>

Наукове видання

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»

*Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної
конференції*

30 жовтня 2025 р.

м. Полтава

Відповідальна за випуск, головний редактор:

ЛЕГА ОЛЬГА, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і
оподаткування

Комп'ютерна верстка:

ЛЕГА ОЛЬГА, УЛЬЗУТУЄВА АЛІНА, ШАБАТЬКО АННА

*Матеріали представлені в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей. Всі матеріали перевірено на оригінальність тексту на онлайн сервісах пошуку плагіату. До публікації приймалися тези, в яких відсоток авторського тексту становить не менше 65 %.

